

Sygn. akt V CNP 40/15

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie ze skargi J. K.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego w J.
z dnia 2 października 2013 r.
w sprawie z powództwa J. K.
przeciwko Gminie N.
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 grudnia 2015 r.,

- 1) odrzuca skargę,**
- 2) nie obciąża powódki na rzecz pozwanej kosztami postępowania wywołanego wniesieniem skargi.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 października 2013 r. Sąd Okręgowy w J. oddalił powództwo J. K. przeciwko Gminie N. o ustalenie, że powódce przysługuje prawo do pierwszeństwa nabycia działki o pow. 1,38 ha, zabudowanej budynkiem oświatowym, położonej na terenie pozwanej Gminy.

Jak Sąd ustalił, do czerwca 2013 r. pozwana była właścicielką spornej nieruchomości wraz z budynkiem o pow. 600 m² po byłej szkole podstawowej, administrowanym od 2008 r. przez Gminne Centrum Kultury i Sportu w N. W budynku znajduje się lokal mieszkalny o pow. 80 m², będący przedmiotem najmu przez powódkę. W umowie najmu jest postanowienie, że lokal ten nie będzie podlegać zbyciu na rzecz najemcy, chyba że właściciel inaczej postanowi. Lokal mieszkalny nie stanowił odrębnej własności i został przeznaczony wraz z całą nieruchomością do sprzedaży w trybie przetargu nieograniczonego ustnego, do którego mogła przystąpić także powódka. Jej wniosek o sprzedaż nieruchomości w ramach pierwszeństwa nabycia na podstawie art. 34 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami został dwukrotnie załatwiony odmownie ze względu na niestosowanie tego przepisu w sprawie sprzedaży przedmiotowej nieruchomości. W kolejnych pięciu terminach przetargu lokal nie został sprzedany, dopiero w szóstym terminie sprzedaż doszła do skutku. Powódka nie stawiała do żadnego z przetargów.

Dokonując oceny prawnej Sąd Okręgowy uznał, że w okolicznościach sprawy nie zostały spełnione przesłanki pierwszeństwa, o których mowa w art. 34 ust. 1 pkt 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami, gdyż sprzedawany był lokal użytkowy, a nie mieszkalny, w którym mieszkanie powódki, które nie było wyodrębnioną własnością, stanowiło tylko niewielką część całej nieruchomości. Na poparcie swojego stanowiska Sąd wskazał, że powoływany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2010 r., II CSK 629/09 (Palestra 2010, nr 7-8, s. 261) odnosił się do innego problemu i innej sytuacji niż ustalona w niniejszej sprawie. Z tych względów powództwo zostało oddalone.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego pełnomocnik skarżącej zarzucił Sądowi naruszenie prawa materialnego, tj. art. 47 § 1 k.c. przez jego niezastosowanie oraz art. 34 ustawy o gospodarce nieruchomościami w związku z art. 5 k.c. w sytuacji nieprzyznania powódce prawa pierwszeństwa i nadużycia przez pozwaną prawa podmiotowego. Naruszenie prawa procesowego dotyczy art. 217 § 1 i art. 232 w związku z art. 233 k.p.c. Skarżąca wniosła o uznanie zaskarżonego wyroku za niezgodny ze wskazanymi przepisami i zasądzenie kosztów postępowania.

W odpowiedzi pozwana wniosła o odrzucenie skargi, ewentualnie o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania lub oddalenie skargi z zasądzeniem kosztów postępowania wywołanego skargą.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem, zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c. dotyczy prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji. Motywem takiego rozwiązania jest dopuszczenie do nadzwyczajnego środka ochronnego jakim jest ta skarga tylko wtedy, gdy orzeczenie sądu pierwszej instancji podlegało weryfikacji, realizując w ten sposób zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego, gwarantowaną konstytucyjnie. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądowego jest ponadto sama w sobie wyjątkowym środkiem zaskarżenia, gdyż przenosi odpowiedzialność za określone zdarzenie, z którego wynikła szkoda dla jednej ze stron postępowania z drugiej strony tego postępowania - jako z istoty swojej odpowiedzialnej - na Skarb Państwa. Jej przyjęcie do rozpoznania musi więc wynikać z naruszenia prawa o charakterze kwalifikowanym, które nastąpiło mimo poddania wyroku sądowego kontroli instancyjnej. Z założenia więc skarga od orzeczenia sądu pierwszej instancji powinna zostać odrzucona. To wynika również z art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Możliwość przyjęcia skargi, o jakiej jest mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c. ma charakter szczególnego wyjątku. W przepisie tym znajduje odbicie troska o to, żeby strona uważająca się za pokrzywdzoną wydanym wyrokiem miała możliwość w wyjątkowych wypadkach wnieść skutecznie skargę, w ściśle wskazanych warunkach prawnych, mimo że chodzi o prawomocny wyrok sądu pierwszej

instancji i strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych. Jeżeli zatem pełnomocnik strony wnosi skargę z powołaniem się na wskazany wyjątkowy przepis, to w uzasadnieniu winien tą wyjątkowość wykazać. Nie może to polegać na stwierdzeniu jakby mimochodem, że zaskarżony wyrok spełnia przesłanki dopuszczalności skargi na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c., gdyż „w wyniku błędnych czynności procesowych wykonywanych przez Sąd Apelacyjny (...) doszło do naruszenia podstawowych praw człowieka i obywatela wymienionych w Konstytucji RP poprzez uniemożliwienie odwołania się od niekorzystnego orzeczenia sądowego”. Z analizy sprawy wynika, że uniemożliwienie to zostało wywołane głównie przez wadliwe opłacenie apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji - będącego teraz przedmiotem skargi - i to na tamtym etapie sprawy należało kwestionować zapadłe rozstrzygnięcia w taki sposób, aby prawnie było to prawidłowe i skuteczne.

Jeżeli ponadto, zdaniem pełnomocnika skarżącej wystąpiły nadzwyczajne okoliczności, które miałyby wypełniać przesłanki wyjątkowego wypadku, o którym jest mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c., to należało wykazać wystąpienie naruszenia przez Sąd określonych podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, a nie tylko odwołać się do tych ogólnych stwierdzeń w świetle nieskutecznego wniesienia odwołania od orzeczenia pierwszo- instancyjnego, dlatego że wystąpiły nieporozumienia co do wysokości należnej opłaty sądowej. Wystąpienie wyjątkowych okoliczności, uzasadniających dopuszczalność skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu pierwszej instancji w razie nie skorzystania z przysługujących środków odwoławczych (art. 424¹ § 2 k.p.c.) powinno zostać szczegółowo i przekonująco wykazane.

Wobec niespełnienia przesłanek określonych w art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. należało na podstawie art. 424⁸ § 1 i 2 k.p.c. odrzucić skargę, uznając jednocześnie, że występuje przypadek szczególnie uzasadniony do nieobciążania skarżącej kosztami postępowania wywołanego skargą na podstawie art. 102 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c.

eb